GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEL

Poštarina plaćena

POJEDINI BROJ 1.50 D

Tribuna

„TRIBUNA" poludnevnik
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47. Split: Marulićeva 1/II.
ČEK. RAČ. Zagreb 46.798
PRETPLATA mes. d. 14, za inostranstvo din. 25.
RUKOPISI se ne vraćaju.

GODINA IV — ŠIBENIK — 8 DECEMBRA 1936 — SPLIT — BROJ 456

ZA LEGALNI REVOLUCIONARNI RAD

Ovih dana setili smo se jedne čudne stvari: kad god se spomene reč revolucija, skoro svaki pomisli na uličnu narodno obračunavanje, na nelegalnost, na nasilje, i misli utoliko više ukoliko su takve revolucije češće. A baš ta njihova učestalost iz poslednjih godina dokazuje da je njihovo vreme prošlo. Prošlo je bar za mirno doba. Danas više nijedna revolucija ne može uspeti za vreme mira. Sve su one unapred osuđene na neuspeh. **Zato onaj koji u miru drži mase na izgrede nije svesan zla u koje iz bezciljno gura.**

Kad prosečan čovek podrazumeva pod revolucijom samo uličnu nasilje narodnih masa, to još i možemo pojmiti. Ali kad tako usko shvatanje nađemo u ponekom uvodnom članku, ili u cenzurskom rešenju, moramo se začuditi. To nas je pokrenulo na ovih par redaka. Nije nam namera da njima otvorimo polemiku. Ova bi svakako odvela u vizantijsku diskusiju. Želimo samo u interesu stvari da upozorimo čitaoce i na jednu vrstu **legalnog, zakonitog revolucionarnog rada** *(da ga tako nazovemo) koji će, po našem mišljenju, u mnogim zemljama ispuniti znatan period bliske budućnosti. Mi takav rad smatramo neophodnim kao prvu pomoć za široke slojeve — samo kod nas nego i kod drugih naroda.*

Jedan naš ministar privrede isticao je da i mi treba da otvorimo bogatašku klasu kakva postoji drugde. Nema inače napretka i blagostanja — vajkao se taj državnik. Kad je tako shvatao stvari jedan ministar privrede, nije čudo što su se kod nas posle rata pojavile i održavale najrazvanovrsnije malverzacije. Od njih se najzad izradio čitav jedan **sistem za naglo bogaćenje malog broja privilegovanih.** *Gramzivci su nesavesno i nezakonito gomilali bogatstvo, a ideolozi popuni onog ministra privrede, i njegovi jednomišljenici, tolerirali su to bogaćenje. Tako su se kod nas sa nekoliko godina pojavili bogataši sa svima svojim skorojevićkim postupcima,* **ali u narodu nije se primetio nikakav boljitak.** *Naprotiv, narod je pao u moralnu i materijalnu bedu kakva se ne pamti.*

Naši spomenuti „ekonomisti" kad su priželjkivali bogatašku klasu, i doprinosili njenu stvaranju, nisu imali u vidu da je ta klasa kod drugih naroda stvarana vekovima, je dnom reči stvarana dovlačenjem bogatstva iz tuđih zemalja, a time se naglo podiže i standard života sopstvenog naroda. Kod nas pak bilo je obratno. U nedostatku spomenutih i nespomenutih izvora sa strane, kod nas se baš navalilo na svoj narod. Sva nagomilana bogatstva izvučena su iz njega. Što je najgore izvučena su za ciglo nekoliko godina, i to ne privrednim radom nego prostom špekulacijom i zelenaštvom.

Nećemo da rečamo na koji je sve način narod iscrpljen, izišli bismo iz obima novinarskog članka. To ustalom nije ni potrebno. Svaki zna da se narod takoreći naprečac opljačkan. Kad organizam izgubi mnogo krvi potrebna mu je hitna transfuzija. Tako i ovde: narodu je potrebna brza i radikalna pomoć. A ova može doći samo kroz jedno revolucionarno zakonodavstvo. Da odmah objasnimo što pod njim mislimo: gde bi naprimer pre rata, za vreme one blažene neprikosnovenosti privatne svojine, naša ondašnja uprava smela i pomisliti na stanbene uređe. Zar da vlast na osnovu nekakve uredbe prazni sobe po stanovima slobodnih građana, u seljava nepoznate beskućnike i određuje kirije po svom nahođenju? Svaka bi vlada u ono vreme stuknula pred potpisivanjem takve uredbe kao pred čistom revolucionarnom merom. Međutim šta smo videli posle rata. Videli smo da je ta mera ipak legalno uvedena bez ikakva potresa.

Došlo je dakle vreme da se socijalne potrebe drukčije zadovoljavaju nego ranije. **Nema se više ni vremena ni strpljenja za natezanja i duge postupke.** *Poput onog slanbenog pitanja moraju se rešavati i mnoga druga socijalna i ekonomska:* **zaposlenje, povećanje nadnica, podizanje cena zemljoradničkih proizvoda, korupcija, revizija lopovskih afera, ispitivanje porekla problematičkih bogatstava, cirkulacija novca, profilaksa i lečenje naroda i stoke, pomoć u starosti i druge opšte potrebe.** *Ali za takva rešenja — za jedno naše samoniklo revolucionarno zakonodavstvo potrebni su* **novi ljudi,** *donikli iz posleratnih prilika, novi samonikli narodni pokreti, nove samonikle parlamentarne većine. Gospoda koja su tobož evoluirala, stranke stvorene ozgo, i parlamentarne većine pobirčene veštački uzalud se upinju. Oni niti hoće niti mogu svršiti posao.* **Zato će morati da idu.**

Rešiti takozvano hrvatsko pitanje ne znači rešiti i naše goruće ekonomske i socijalne probleme. Naprotiv, ako rešenje hrvatskog pitanja leži u podeli zemlje na autonomne pokrajine onda to rešenje znači odgadjanje spomenutih problema, i znači slabljenje naroda u njegovoj legitimnoj borbi za saniranje svog teškog stanja.

Kad naš odnos s Hrvatskom i ostalim pokrajinama nije po nesreći pravilno rešen odmah pri ujedinjenju, sada je tome rešavanju najmanje vreme. Taj odnos može se nekako i urediti, ali zato će druge preče stvari ostati nerešene. Tapkače se dugo u mestu, i za to tapkanje, za svoj nerad i neuspeh, plemenski faktori bacače krivicu na minulih osamnajest godina: Jugosloveni na Srbijance, a Srbi iz Srbije na Jugoslovene. Narod pak razdeljen trpeći i dalje. Taman je lani na petomajskim izborima pokazao da mu je dosta partizanske pocepanosti, kad mu se, eto, sprema drugo jedna ceponje. Tako pocepana teško će biti skupiti ga u redove kakvi su mu potrebni da bi se kurtalisao zlo u koje je zapao.

Dr. Nikola Smodlaka

NOVI SVETSKI RAT

Gibraltar, 7 dec. (r) Na španskom tlu više se ne bore trupe generala Franka i Largo Kabaljera, već međunarodne armije sastavljene od „dobrovoljaca" raznih zainteresovanih nacija. Međunarodna komplikacija dolazi do sve većeg ispoljenja, pored svih nastojanja državnika da sačuvaju „neutralnost" svojoj državi.

Gradovi pod vlašću levičara spremaju se na odlučne bitke. Kako se na slici vidi kaldrma barcelonskih ulica se ruši da bi se napravile barikade za odbranu grada.

Pred donošenjem novog Ustava

Varšava, 7 dec. (r) Ovih dana zaseda u Moskvi vanredan kongres sovjeta, da pretrese i primi predlog novog sovjetskog ustava. Na prelogu ustava će se izmeniti samo sporedne stvari. U SSSR je, isti na, oko predloga novog ustava bila u štampi vrlo živa debata i predložene su hiljade izmena i dopuna, ali sve to će pasti u vodu, izuzevši nekoliko malo stvari, koje je referent ustava, generalni sekretar stranke Staljin primio kao korisne. Na čitavom ustavu je najinteresantnije to, da su njime najviše dobili tako zvani bivši ljudi, to jest revolucijom deklasirani i onda saljaci. Za unutrašnju politiku sadašnjeg sovjetskog režima je poslednjih godina karakteristično, da privrženike i stubove režima traži u seljacima i što je umeo da napravi veliki gest prema deklasiranim, kojima vraća građanska prava. Dok komunistička stranka insistira na revolucionarnim idejama, dotle se praktična unutrašnja politika s njome jako razilazi. Režim traži oslonac državne ideje u ljudima i *ne vjeruje u spasavajuće komunističke doktrine.* Taj razvitak se dakle već sada primećuje i očigledno će biti baza dalje političke diferencijacije u sovjetskoj zemlji, koja ima sve razloge da traži izmirenje ako ne sa čitavim ostalim svetom, onda bar s demokratskim. Iz tog razloga režim traži način da bar formalne principe demokr. zavede u unutrašnji život zemlje.

Jugoslovensko—francuska trgovačka saradnja

Beograd, 7 dec. (r) Francuski ministar trgovine Pol. Bastid stiže u Beograd sutra, utorak ujutro radi potpisivanja trgovačkog ugovora izmedju Jugoslavije i Francuske. Na stanici će ga dočekati naš minlstar trgov. i ind. dr Vrbanić.

Bolest Sv. Oca Pape

Rim, 7 dec. (r) Bolest Sv. Oca pruža zabrinutost koliko u crkvenim toliko i u svetovnim krugovima. Prestolnička štampa zatražila je izdanje službenog biltena o stanju bolesti. U toku današnjeg dana bolest se nije pdgorsala.

Posle 1. XII.

Izveštaji, koje smo doneli u broju od 3 i 5 ov mes., oni koje danas donosimo i još masu onih koje nismo mogli uvrstiti, govore da novoizabrane opštinske uprave nisu htele da poštuju svetost dana Ujedinjenja, da nisu htele prisustvovati blagodarenjima, da nisu htele na opštinskom domu izvesiti nesamo jugoslovenske ma ni hrvatske zastave. To smo mi konstalovali iznesenim izveštajima. Ovima nismo dodali nikakva komentara. Taj će istorija učiniti....

U jeku izborne borbe današnji ministar unutrašnjih dela g. dr Anton Korošec, kao rukovodioc izbora, rekao je o novim opštinskim upravama ove reči :

„Predsednik opštinske uprave sa svojim odborom treba da bude otac i mali opštinske porodice, pun briga za opštinare kao otac i pun ljubavi kao mati za svoju decu".

U našoj banovini izvršeni su izbori 15 pros. meseca a od 25 je izvršena primopredaja. Tom prilikom nova opšt. uprava podnela je pred Načelnikom sreza zakletvu ove sadržine :

„Zaklinjem se jedinim Bogom, da ću Kralju Petru II. i Otadžbini biti vjeran, da ću se u radu pridržavati Ustava i zem. zakona, da ću čuvati državno i narodno jedinstvo i da ću dužnosti svoga zvanja tačno otpravljati, samoupravne i državne interese savjesno zastupati i braniti, tako me Bog pomogao!"

Zakon o praznicima u § 9 veli :

„U dane **državnih praznika** *mogu se isticati na zgradama samo državne zastave. U te dane moraju se istaći državne zastave na svim državnim i* **samoupravnim** *nadleštvima, kao i na zgradama ustanova javnopravnog karaktera,* **a u varošima svi sopstvenici zgrada dužni su istaći državne zastave".**

Ovako stoji u današnjim našim zakonima. Oni mogu biti i negativni, ali oni postoje i držimo da ih svaki **podanik Kraljevine Jugoslavije** *mora poštivati, a njegove nedostatke* **legalnim** *putem koregirati.*

Za neobaveštenu javnost ponašanje opštinskih uprava malo je čudnovato. Međutim mi smo u posedu jednog originalnog primerka strogo poverljivog cirkulara „političke pisarne" „Hrvatskog narodnog pokreta" svima novoizabranim načelnicima na listama b.HSS. Ako nam bude ikako moguće mi ćemo u jednom od narednih brojeva objaviti tekst cirkulara u celosti i više originala. Za danas ćemo citirati samo zaključni pasus koji glasi :

»Kada je HSS išla u općinske izbore naglasili smo da naši ljudi ulaze u opć. odbore da štede opć. imovinu i upravljaju općinom na korist seljačkog naroda. Zato neće općine biti organi u našoj narodnoj borbi, jer je taj organ politička organizacija HSS. Obzirom na današnje stanje naše narodne borbe mora se spriječiti ali i to, da općine budu organi vlasti, jer vlast treba da zna, da su općine u narodnim rukama. Zato dakle, dok su općine u našim rukama, ne smiju one služiti štafažom protuhrvatskim i protunarodnim režimima i prema tome nemaju sudjelovati kod bilo kojih tzv. narodnih svečanosti, misa zahvalnica i slično, niti imaju viješati na tzv. državne blagdane bilo kakovu zastavu, jednom riječju : općine se imadu vladati tako, kako se vlada čitav hrv. narod. U Zagrebu, 25 studenoga 1936. Uz hrv. seljački pozdrav. Predsednik Dr Vl. Maček — tajnik Jakov Jelašić.«

POLITIČKI PREGLED

O „proceduri"

(od našeg dopisnika)

Beograd, 6 decembra

Poslije „razgovora", dogovora, pregovora (o „hrvatskom pitanju"), i to „obaveznih", „neobaveznih", „poluobaveznih", informativnih, kojima su se mjesecima i mjesecima punili stupci naše zavisne i informativne dnevne štampe (uz slike pregovarača i razgovarača, bilo njihovih portreta, bilo skupnih snimaka snimljenih u nekoj sobi uvaljenih u fotelje sa kojih razgovaraju", bilo pred kućom — stojećke — u kojoj su „razgovarali" i pljuckali kafu i srkali kroz slamčicu limunadu), nakon svih tih prevažnih „narodnih poslova", odnosno novinskih vijesti o njima, novinski stupci, u posljednje vrijeme, počeli se puniti vijestima o *proceduri*, to jest : o razgovorima o *pronalaženju procedure i modaliteta* za rješenje (definitivno?) „hrvatskog pitanja". Ali iz svih tih kilometričnih razgovora o „hrvatskom pitanju" nikad nismo mogli doznati niti najpribližno u čemu bi se sastojala ta „procedura."

Sjećamo se da je i Radić, takodjer, kada je bilo „ušlo u odlučnu fazu hrv. pitanje", bio pokrenuo pitanje o *proceduri*, i on je bio predložio ovo :

Konačni razgovor (ugovor) vodiće se na „neutralnom tlu", biva : na sredini željezničkog mosta prebačenog preko rijeke Save sa beogradskog na zemunsko tle, time će se, obrazložio je svoj predlog, otkloniti utisak da je bilo koja od dviju pomirnih strana (zaraćenih sila) *kapitulirala* (ako bi prešla na „srpsko" odnosno na „hrvatsko" tle. Radić je poslije odustao od tog svog projekta „procedure", prešao u Beograd, ali ni pod živu glavu nije htio da stanuje u centru, već u hotelu „Petrograd", u neposrednoj blizini željezničke stanice da bi bio što bliže „hrvatskom" tlu — Zemunu...

To je bilo 1925—te. A kakvu će se formu „proceduri" dati 1936—ste? Naslućujemo ovakvu : „procedura" po štafetskom sistemu : pergamenu će na zlatnom tanjiru estafetta iz Beograda ponijeti u Kupinec...

I, svakog dana razgovori, hrvatsko pitanje, procedura !

Pomalo kao da sve to počinje zvučati na šalu, pa pomišljamo da li se sve to „tvrdjenje" ne izvodi po onoj prokušanoj Horacijevoj Maksimi „Ridiculum acri fortius et melius magnas plerumque secat res."

A da će biti bar i zračak istine u tome, naslućujemo po raspoloženju *srpskog življa* medju kojim živemo ! Srbijancu dok je još do nedavna „hrvatsko pitanje" bio *bauk* i ono mu prestavljalo *antidržavno pitanje* (revizionističko), sada, otkako su iskrsle te „procedure" i uslijedilo tvrdjenje da je pitanje *barjaka* preče od *pitanja kruha*, Srbijancu to „hrvatsko pitanje" postade ono što je nama Hrvatima jugoslavenske orijentacije odavno postalo : *abderitsko pitanje* (apliciranje „hrvatskog pitanja").

Šalom se, zaista, često čvrčće i bolje presijeku krupne stvari, nego oštrinom.

Zato kroz prizmu šale (ironije) gledamo i na sve one najapurene figure gromoglasnih vikača—govornika „izaslanika" šefova i vođa, popetih na obarjačene tribine, ezdigautih ruka, zakrvavljenih očiju, nadutih prsiju, razvaljenih usta.

Tresu se brda, radja se miš:

Narode ! Narode ! Narode ! Hrvatski narode ! Hrvatski seljački narode ! Hrvati ! Dični Hrvati ! Ne daj te se ! Ne dajmo se ! Jošter, jošter ima nas Hrvata!

Narode !

„Kada dobijete slobodnu, suverenu Hrvatsku, onda platite svakom po zasluzi za djela od 1918 godine..."

I „procedura" se nastavlja..

„Kao i Jelašić — kaže g. Dr Hanžeković„— govore i drugi korteši po selima, sve iza ledja Dr Mačeka, i mi u posjedu *stenograma* tih govora, nalazimo se pred činjenicom koju iznosimo na javnost, jer hoćemo da očuvamo naš pokret (hrvatski !) od *suvišnih mučenika*..."

I ja sam u posjedu jednog takvog *stenograma*...

Stenogram govorâ četverice hrvatskih apostola, koje su izrekli u „Dubrovniku pred „18.000 ljudi".

Narode časni ! Narode slavni ! Narode moćni ! Hura !

Još Hrvatska nij propala !

„Poznato je opće načelo „ex foriente lux" (sa istoka svjetlo), medjutim prema našoj povjesti, uvjeren sam, da mogu slobodno kazati „ex oriente morte" (sa istoka smrt). Od tamo je k nama (Hrvatima) samo smrt dolazila..."

To sam već i izuio u članku „Jadna Hrvatska..." da je te *mudre riječi* izgovorio g. Dr E. Bulat na „velebnoj proslavi HSS" u Dubrovniku, a izostalo mi ovo: prema tome *gospodin doktor Edo Bulat* nikad neće ni pokušati da zadje na ono tlo — na *istok*, u *Beograd* — odakle mu je *smrt dolazila* da ga smrt tim prije ne bi *ščepala za vrat*, ali, muči vraže, „seljak je stoka, možeš mu govoriti šta hoćeš..." *Velemudre* riječi *gospodina Doktora Bulata* nisu još ni odjeknule *mirima* (zidovima) *gosparskog grada*, a naš vam se novovjeki Zrinski oliti vam Frankopan našao na tlu *Istoka*, *u Beogradu*, prošetao se onim ulicama kojima su *oryunaške falange* 1929 godine prošle, a on na njihovom čelu, — sastao se sada s *Orjunašem*, koji je u njemu vidio samo *čuvara orjunaške zastave* Primorske oblasti, a ne „prvoborca".

Istina je da se stara ljubav ne zaboravlja, ali šta je zapravo *veliki Hrvat* g. Dr Edo Bulat radio i tražio u *jugoslavenskoj prijestolnici* to ne znamo. Tek nagadjamo : da nije i on donio projekt o „proceduri", proceduri sklopljenih ruku, iliti vam proceduri figu u džepu, tj. u Beogradu: zdravo braćo Srbi ! a u Zagrebu (Dubrovniku): daleko od Srba, oni su oduvijek ubijali Hrvate!

Procedura je procedura !

I čovjek dok od nerazumnog djeteta postane zreo muž, a od zrelog muža izvodnjili starac odnosno umišljeni bolesnik, mora da prodje kroz izvjesnu *proceduru*. Tako i narodi (plemena).

U svakom slučaju: radujmo se, veselo je u zemlji Jugoslaviji !

Veselo je, dok se narod u mjestu kruhom, pita paštetama zvanim hrvatsko pitanje, hrvatska zastava, procedura. Ej, haj ! Teraj Lenko !

Lj. Garčina.

Nove opštinske uprave

Pod gornjim naslovom u „Jug. Lojdu" piše njegov saradnik g. I. Malinov o novim opštinskim upravama i njihovim dužnostima odulji članak. Zbog njegove aktuelnosti i za naše krajeve prenosimo nekoliko važnijih pasusa.

„Osobito je tá izborna sloboda došla do izražaja u Savskoj i Primorskoj banovini, gdje narodni pritisak, odozdo, nije dozvolio ničijegu i nikakvoga jačeg odvojenog mišljenja, a još manje one pokušaje da se neko odozgo miješa u izborne poslove naroda i njegovih vođa. Sadašnji mjerodavni rezultat izbora pokazuje, da je u sedam banovina dobila ogromnu većinu Jugosl. radikálna zájednica, kojoj je na čelu Predsjednik vlade g. dr Milan Stojadinović, a u dvije banovine, Savskoj i Primorskoj dobila je takvu većinu bivša Hrvatska seljačka stranka, kojoj je na čelu g. dr Vladko Maček.

Rekli smo, da su općine iza obitelji glavne i osnovne državne jedinice. pa su one već zbog toga imale i imadu prosudnu ulogu u političkom, ekonomskom, socijalnom i kulturnom životu naroda i države. A kad se uz to znade, da je naš novi zakon o općinskim samoupravama liberalan kao u malo kojoj evropskoj državi, da on daje općinskim upravama tolike ovlasti i samostalnosti, da se nekadašnja kompetencija i upliv raznih upravnih vlasti u općinskim poslovima suzuje na najmanju mjeru onda je značenje novoizabranih općinskih vijeća ili uprava još veće nego li je bilo prije. I za to su JRZ i b. HSS, koje sada vladaju u općinama naše države, preuzele na sebe veliku odgovornost pred narodom i historijom za razvitak i funkcioniranje ovih osnovnih državnih jedinica o kojima opet ovisi ispravan i zdrav razvoj svih, a naročito političkih prilika.

Sa pobjedama u općinskim izborima prelaze JRZ i b. HSS sa terena skupštinskih i novinskih agitacija i govora na teren odgovornoga i neposrednoga praktičnog rada u samome narodu. Riječi se sada imadu pretvarati u djela.

Prema uspjesima, odnosno redu i radu u općinama prosudjivat će se najviše sposobnost, ozbiljnost i poštenje onih političkih formacija i vodja koji su u ovim općinskim izborima dobili povjerenje naroda. Bacanje krivnje na prošle imenovane općinske uprave biti će u početku shvatljivo i opravdano samo onda i ondje, gdje se dokaže, da su one nesavjesno, protuzakonito i sebično radile. I da situacija bude čista, treba krivce pozvati na odgovornost pred nadležnim i javnim forumima, a ne da se samo ispriopovjedanjem ili onim „rekla kazala" pokrivaju vlastiti neuspjesi i nesposobnosti.

Naročito se od njih očekuje uredjenje financijskih prilika u općinskim samoupravama i uspostavljanje autoriteta opć. vlasti, u čijim poslovima ne smiju više da odlučuju nepozvane skupine, pojedinci i demagozi. To će novim izabranim općinskim upravama biti sada tim lakše, jer su došle na vlast u vrlo povoljno vrijeme. Ekonomska situacija naših seljaka popravljena je znatno ne samo pozuatnim zakonskim zaštitama, nego i dobrom godinom, boljim cijenama i lakšom mogućnošću prodaje svih poljoprivrednih i stočarskih proizvoda. Dakle, situacija za sredjivanje općinskih financija nije bila već odavna tako povoljna kao baš sada.

Podmirite pretplatu !

Sibenik - GRADSKE VIJESTI - Split

SV. NIKOLA:

„Dođoh s neba grade bijeli..."

Penzionerski su jadi otvorili ovomesečnu zabavu. Oni veliku muku muče. Već se par dana spotičemo o njih u sali pošte. Svakojake jadikovke tu čujete..... penzionerski jadi i — bolje doba..... Očekuju penziju. Ovaj će mesec doći ranije nego obično. Obavešteni su oni o tome, i zato su iz jutra u jutro u sali i čekaju dostavu čeka. Ima tu bivših žandara, finansa, činovnika, poštara itd. Otslužili svoje i sada uživaju plodove svoga rada sa par stotina dinara penzije. Znaju oni da im penzija stiže po normi tek oko 18 ili 20—tog u mesecu, pa se i začudili da će ovaj mesec dobiti ranije. Nisu računali se Sv. Nikolom koji se ove godine naročito slavi. On je stvar „gurnuo" i oni su konačno dobili u petak čekove. Trebalo se sada boriti sa onim činovnikom za finešticom da mu ga isplati. No i to je ovoga puta išlo lakše. Do subote u podne svi su bili isplaćeni, pa i onaj bedni starac što prima penziju svoje pokojne drugarice, onaj što nu brada i ruka dršće.... Veselje je bilo neočekivano veliko, tako da su i zaboravili doći da se navečer u Oficirskom domu zahvale Sv. Nikoli lično! No ni on im nije zamerio, jer je bio zaposlen delenjem darova milijenicima naše Ženske Zaruke.....

Jer se radilo o poklonima niko se nije hteo zameriti svečaru, pa su svi rano došli (malo stolova, koji se nisu mogli rezervisati nego osvajati!) Istina bila je ulaznica 5 dinara ali je šef veće grupe plaćao samo za sebe.... Ispočetka je izgledalo da će biti mrtvo. To je osetila i vredna sekretarica gđa Is koja se odrekla zabave za svojim stolom rečima:

— Vi ćete mi oprostiti. Ja sam u dužnosti!

i otišla da digne elan. Posledica toga bila je da se odlučila za ples i teška kategorija gostiju koja se do tada zabavljala sa toplim krafenima.

U jeku plesa, nešto pre 11 sati — posle nego je obišao decu po kućama — pojavio se lično Sv. Nikola. Gašenje belih svetla najavilo je njegov dolazak. Sve je zanemilo. Svak je očekivao „njegove svete reči".

Malo već promuklim glasom Sv. Nikola je pečeo:

„Dođoh s neba grade bjeli,
Puče smjeli,
gdje se pjeva rajska hvala,
dika, slava....."

Dugo je divanio pa ćemo nešto i zapisati:

„....Dođoh tebi, grade bjeli
Snova smjeli.
Grade divnih djevojaka,
Pun momaka,
Od kojih se rijetki žene....
Kad uvene
Momak podje, klub ga primi,
Jade sinji!
Al je zato oficira.
Konkucira
Vrlo lako. Srce drhće,
Ćure trče.
Tako treba momče vrli,
U brak hrli.
Celibat nam grob iskopa
I grad propa....."

„....Jadna Krka bez barake
Stare rake.
U crkvu vam sad se smjesti
Tu će sjesti
Molit Boga i svetice
I sve svece.
Samo nije jasno gori
Našim dvori,
Je li mole da iz gare,
Tamo stara
Garaža im nikne nova,
Svjetla kova,
Ili hoće da izumi Tesla
Nova vesla.
Biće dobro, bilo kako
Svakojako....."

Da bi završio delenjem darova:

„....Poštarice vrlo marne
Zadrugarne
Sad će darak da donesu,
A odnesu...
Mali prilog, ne za nebo
Ni za mene,
Već za onu vašu sinju
Sirotinju...."

Otvaranje darova doneli su prijatnih iznenađenja koja su ovekovečena fotografijama. Darovi nisu bili toliko zanimljivi koliko popretna pisma. Tako je jedna lepa dama uz jedan diskretan dar primila ceduljicu ove sadržine: „Kad nećeše mene, uzmite „ovo". Jedna druga dodila je ženski kip popraćen komplimentom „lepša si od njeg" iako je već davno prebrodila četrdesetu. Jedna dama primila je srce uz reči „Ako nećeš moga, evo ti ovoga". Jasno, da suprugu ovaj gest nije bio prijatan.

No, možda najveće iznenađenje je doživio jedan „putujući gospodin" koji je dobio flašu „šampanjca" i oko otvaranja flaše skoro se posvadio sa konobarom koji je insistirao da flašu otvori u kuhinji. Gospodin se bojao da će se ceo šampanjač prosuti. Od toga je bio poštođen, jer „šampanj" nije hteo da izađe sam iz svoje flaše....

U doba smo ratne psihoze pa „otvorena borba" nije ni ovoga puta izostala. Vredne članice iskoristile su stari novinski papir i omotali ga u fini bojani. Ove kuglice su poslužile kao „laka puščana paljba". Prvi metci bili su obazrivi. No, sve jači tempo dolazio je od ženskog spola. U punom jeku dejstva strojne puške, postalo je aktivno i topništvo. Teški metci počeli su gađati najviše pelave glave i nežne frizure. Zgužvan karton i škartoci bili su najteži metci. Nekoliko ovih su pali na pelu jednog gospodina sa crveno zlatnim ovratnikom. Stol gradskih otaca je teško harangiran.. sa njega je skoro sve popadato. Uz grohot smeha, posle žestoke borbe, kapitulirala je i gospođa „plava kapetanica". Bilo je dosta ranjenih..... i da nije nastavljena glazba bilo bi, možda, i mrtvih....

U znaku borbe za tuku i bebu raspoloženje je časomice raslo. Mnogo je žarkih pogleda padalo iz svakog čoška, sa svakog stola. Zvonci muzike zanosili su veselu palumladost i starost. Ljubičasta oprava „gospođe poručnikovice" bila je najzapaženija....

Umorni starac Sv. Nikola lagano se peo mlečnom stazom u svojim dvorima kad su se gosti počeli razilaziti.... (a)

□ MATIJA PARIČ, sin Jose Pārića pom. kap. i Štefānije Knežević iz Vinjer ca doktorirao je sa vrlo dobrim uspjehom na Barijskom pravnom fakultetu tezom iz pom. prava „Il regine e la natura della comprietà navale".

□ DAN SV. NIKOLE proslavljen je u svečevoj crkvici na obali vrlo svečano. Priređena je rasveta i vatromet. (i)

Oglašujte u „TRIBUNI"

Zagrebačka drama u Splitu

Na „Božjem putu" od A. Muradbegovića sa uspjehom je prikazana

Split je napokon, u nemogućnosti da ima svoj stalni teatar, doživeo ponovno zadovoljstvo, da vidi zagrebačku dramu.

Bez jedne stvarne i visoke kazališne umetnosti, teško je i zamisliti jedan grad. Mi smo tako ovih dana u mogućnosti da bar za kratko vreme udovoljimo potrebi naše duše i našim željama za savršenom glumom, koju nam mogu da pruže samo oni, koji su se na Kazališnim daskama odgojili, uživeli se u umetnost, prošli sve skale, osetili ono što jednoj kulturnoj sredini pripada i što ona traži. Tu savršenu glumu, odlično izabran repertoar dali su nam zagrebački glumci.

Oni su stigli pod vodstvom svog direktora g. Tita Strozzia. A pružaju nam odlične komade pored domaćih Mesarića, Muradbegovića, Nušića još i Shaksperea (Hamlet), Dostojevskoga (Idiot), Tolstoja (Uskrsnuće), Fodora (Matura), Sribea, (Čaša vode) itd.

Prvu stvar sa kojom je zagrebačka drama nastupila u Splitu jest delo A. Muradbegovića „Na Božjem putu".

Delo koje je prikazano snažno je po sebi sāmom i po svrsi kojoj služi. Ono nam otkriva borbu dvaju svetova, borbu koja se zbiva tu kod nas, u Bosni. Borba je to starog patrijarhalnog muslimanskog života sa novim, kemalovskim.

Stari musliman tzv. Omer beg Idrizbegović, kojeg glumi poznati g. Dubravko Dujšin radije je kadar da žrtvuje sve na svetu, pa čak i sebe samog nego li da prekrši „korak", da dade svoju kćer Lejlu (gđja Nadja Grahor) mladom plemiću Ćamil begu Kusturici, njenom sāiku. Lejla je deo njegovā tela, njegova duša i on pod nijednu cenu ne može da dozvoli, a niti zamisli, da bi ona mogla dā ide za Kusturicu (g. Ljub. Jovanovića) pa makār plemić bio, i to samo zato, jer ovaj šeširom pozdravljā, jer je skinuo muslimansko odelo, jer je zadojen novim savremenim kemalovskim duhom i jer je kazao „da će onu koja mu žena bude otkrivenu držāti".

Snažno, savršeno odigrao je g. Dujušin svoju ulogu. On se u nju uživeo. Gledajući njegove geste, glas koji bi čas plamuo besom, a čas staračkom nemoći, izgledalo je, da se ne nalazimo pred pozornicom, nego dā je tonešto istinitog što se tu pred nama desava.

Ali, sudbina je takova. Starac odlazi u Meku. Pronose se glasovi, da je umro. Nagovori sa strane, da zakletva položena ocu pred odlazak više ne važi, jer da ju je silom iznudio od svoje kćeri i ljubav pobedjuje sve. Lejla beži sa Kusturicom. Pre toga u kući je izmedju braće došlo do rečkanja. Snahe učiniše svoju. Braća se podeliše. Ne pomažu ni saveti majke Arife (gđja Nina Vavra) da se od toga odustane. U trećem činu dogadja se ono što se niko ne nada. Dolazi vest da je Omer beg živ i da se vraća kući. Svi su zaprepašteni. Lejla, njegovo blago, prekršila je zāvet, udala se za Kusturicu i već dete ima. Ona živi za dete, ona oseća već majčinu ljubav, koja pobeduje sav strah pred očevim dolaskom. Ona pridada njemu, detetu. Braća se podeliše, snahe se preodenuše u savremena odela. Sve se izmeni, osim starice majke Arife i sluge Hasana. Starac dolazi. Zaprepašten staje, pada u bes, baca svetu zemlju pred tim rāčarajem, dohvāća nož i juri da traži krivca, da mu sudi. Oči gledaocā buje, očekuju katastrofu, jer tamo u sobi je dete. Ali, starac pada, u njegovoj duši preokrenu se srdžba u nemoć pred pogledom na dete, dete njegove Lejle, njegove krvi. U njemu se prevrnulo sve, ali ne prevrnu se stari svet. On pogledom okruži sviju, zagrli svoju ženu i ostaje veran svom, stazom, patrijalhalnog muslimanskom svetu, pa makar on bio nesavremen i nesimpatičan novim generacijama.

Ostale glume, ā naročito one g. Ljub. Jovanovića, Nine Vavre, Nade Grahor izvedene su odlično, kao i drugih.

Teatar, i pored očekivanja, bio je ne baš dobro posećen. Sigurno zbog toga, što delo nije kojeg stranog pisca. Tako je to nažalost kod nas. Ljudi malo cene sveje, koje je čestoput bolje od stranog.

(Split) C. P.

Desetogodišnji pomen † NIKOLI PAŠIĆU

održāće se u Šibeniku u četvrtak: 10 decembra 1936 godine, u 10 sati, u Srpskom Pravoslavnom Sabornom hramu sv. Uspenija Bogomatere. Na svečani parastos za pokoj duše našeg najvećeg čoveka, političara i državnika pozivaju se svi idejni pristaše pokojnoga vođe i poštovaoci njegovi.

Slava Nikoli Pašiću i Vječna mu pāmjat!

REPERTOAR

Utorak 8 decembra — poslepodne: E. Scribe: *Čaša vode*
— u veče: A.V. Sohovo—Kobuljin: *Svadba Krečinskog*
Sreda 9 dec. — poslepodne B. Nušić: *Dr*
— u večer: F. M. Dostojevskij: *Idiot*
Četvrtak 10 dec. — u večer: L. Fodor: *Matura.*

FILM
Marleninā žudnja

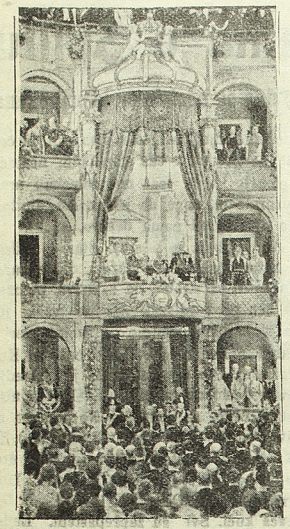
Sva ona raskoš pariskog života koja je jučer i prekjučer prikazivana u kinu „Balkan", sva ona neodoljiva privlačnost pariske raskoši i ljubavi, daleko zaostaje za žudnjom, za ljubavlju najlepše žene platna MARLENE DITRIH.

„Žudnja" — to je prva i jedina njena komedija u kojoj je najveća ljubimica filmske publike, dostigla maksimum svoje glumačke sposobnosti. Marlen je hohštaplerka i kradljivka. Za svoju dužinu ona ulazi u opasnu igru da opljačka pariskog draguljāra. Na svom begu ne dira sredstva samo da izbegne kontroli vlasti. Postiže svoj poslovni cilj, ali ne uspeva da postavi poslednju tačku, jer je ona ipak — žena.... žena koja ljubi. Ona se susreće s Tomom (Gari Kuperom) i u nj se stvarne zaljubi. Veliki umetnici opet su se našli pod žarkim španjolskim suncem. Njena je težnja pobeđuje i ona koregira svoje poslednje prljava delo da postane Tomova — žena; da se vrati tamo gdje joj je jedino mesto — u porodici...

Obožavana Marlen će Vam danas i sutra, u kinu „Balkan" pokazati kako se žudi i kako se ljubi... (i)

MALA KRONIKA

Horti u Rimu

U Galaoperi u Rimu madžarski regent Horti prisustvovao je svečanoj pretstavi datoj njemu u čast. U kraljevskoj loži regent je bio u društvu sa italijanskim Kraljem i Kraljicom.

— —

Kaučuk od salate

Ne samo gumeno drvo, kojeg ima samo u predjelima Afrike i Azije, već i one biljke, kojih ima kod nas u Evropi, kriju izvjesne sokove, od kojih se hemijskim putem može pravi ti guma. Ovdje spada i zelena u glavicama. Ova podvrgnuta izvjesnom hemijskom procesu daje sok u obliku mlijeka iz koga se može izraditi dobar kaučuk, koji se već pravi u Americi i Njemačkoj.

KNIN

— Nacionalna proslava 1 decembra proslavljena je u Kninu po tradicionalnom običaju: u crkvama, u Sokolu, na ulicama i svečanim licem varoši okićenoj jugoslovenskim zastavama, pa paljenjem mužara i bengala pred pravoslavnom crkvom, Istoga dana na večer bila je povorka predvođena vojnom muzikom, počasnom četom i brojnim građanstvom. Toga dana slavio je pješadijski puk, koji nosi ime Nj. Vel. rumunjskog Kralja, svoju Krsnu slavu, na koju je došao izaslanik Nj. Vel. Kralja Karola. Svečanoj slavi sudjelovao je Knin i građanstvo je bilo gostoljubivo počašćeno, kako to zna da udesi naša uzdanica, naša narodna, jugoslavenska vojska. Na večer g.g. oficiri dali su zabavu zadrugarsku u počast rumunjskog vojnog dostojanstvenika. Zabava je bila dobro posjećena i uspjela je u svakom pogledu. (m)

— Budući da je od Minist. Prosvj. odobren psavilnik kninske „Zajednice doma i škola", to je 29. XI. birana uprava Zajednice, kojoj je izabran pretsjednikom Dr. Mirko Perković, dir. gim. u penziji. Zajednica otvara 15 ov. mj. đačku menzu, gdje će đaci koji moraju čekati na voz, dobivati objed i moći će u ugrijanim prostori, ma da uče i čitaju pod nadzorom g.g. profesora. (m)

— Dne 4 o. mj. slavila je naša radišna i zaslužna „Narodna Ženska zadruga" Krsnu slavu, kojoj je prisustvovalo mnogobrojno građanstvo. Žen. zadruga i ove je godine, kao i prošlih, nadarila veliki broj siromašne djece odijelima i bućom. Večeras Zadruga daje svečanu zabavu u Grand-hotelu. (m)

Proslava Dana Ujedinjenja

Trogir

(Trogir 2 XII) Proslava dana Ujedinjenja izvršena je i ove godine na svečani način. Mnoge su kuće bile okićene držav. zastavama, osim općin. zgrade. Izjutra je održano blagodarenje na kojemu su prisustvovali izaslanici vlasti, načelnih udruženja i brojno građanstvo. Blagodarenju nisu prisustvovali članovi općinske uprave.

Posle blagodarenja održana je u sokolani svečana sednica na kojoj su novi članovi položili sokolski zavet.

Na večer priredilo je sokol. društvo akademiju sa vrlo biranim programom. Usprkos ružnoga vremena dvorana je bila dupkom puna građanstva.

Sve su tačke izvedene na opće zadovoljstvo. Naročito su se istakla sokolska deca u opereti „Ivica i Marica" i sestra Neda Kereta, koja je otpjevala „Ti" (Hatze) i „Dal' pamtiš onaj divni kraj". Akademija je završena uz bratsko rasploženje sa pevanjem himne „Hej Sloveni" (m)

Pašman

Seljani Pašmana, koji su ostali vjerni neumrlom Tvorcu Jugoslavije, proslavili su i ove godine dostojno dan našega Ujedinjenja.

Kako općina nije ništa doprinijela, to su međusobno sakupili oko 200 din, i time osvijetli i, uoči 1 decembra, čitavu obalu i više kuća. Pored tega ispaljeno je dosta raketa, koje su pojačale rasvjetu nad selom.

Sutra na 1 decembra osvanuo je lijepi sunčani dan, pa se po selu mogle vidjeti mnogobrojne Jugoslavenske trobojnice.

U 9 sati održao je mjesni župnik uobičajeno blagodarenje. Poslije blagodarenja održana je u školi predstava školske djece koja je završila manifestacijom Kralju i Jedinstvu. (S)

Sali

Uveče 30 novembra bila je svečana rasvjeta pojedinih kuća. Sutradan u 9 sati ujutro svečano blagodarenje i nakon toga povratak u sokolanu, gdje je održana svečana sjednica na koju su održani govori i deklamacije o Ujedinjenju. Sjednica je završena pjevanjem državne himne kojoj su svi prisutni učestvovali. Ujedno je napomenuti da je na općin. zgrádi vijana jugoslovenska zastava. (a)

Preko

(Preko, 2 XII) U 8.30 sati bila je svečana služba Božja u mjesnoj crkvi. Pri sustvovali su uz mještane pretstavnici vlasti, nastavnici sa školskom djecom i sokolsko društvo sa glazbom. U 10 sati sokoli su održali u sokolani svečanu sjednicu.

Primjetilo se je da na općinskoj zgradi nije bila izvješena nikakva zastava.

G. dr. Rokov, održao je pred zgradom načelstva prigodni govor, poslije kojega je sok. muzika intonirala držav. himnu. (Ć m)

Obrovac

(Obrovac, 2 XII) Uoči praznika, 30 novembra na večer, priredjena je povorka mestom uz iluminaciju i bakljadu. Povorka se je pretvorila u velebnu manifestaciju Sokolske i nacionalne svesti. Pored pripadnika Sokola u povorci je uzeo učešća i lepi broj gradjana. Pevalo se i klicalo Nj. V. Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Na dan praznika 1 decembra Obrovac je osvanuo savršeno okićen jugoslovenskim zastavama i imao veoma svečani izgled. U 10 sati održano je blagodarenje u pravoslavnoj crkvi a u 11 sati u katoličkoj. U 11.30 sati održana je u opštinskoj većnici svečana javna sednica Sokolskog društva. Predavanje o 1 decembru održao je brat Petar Desnica. Na večer je u opštinskoj većnici održana veoma uspela akademija sa pjesom. (s)

Komiža

Dneva 29 novembra u 9 sati bila je izvanredna sednica opć. veća — *„Ćemo reć"* — bio je na toj sednici pročitan pozdravni telegram vođi Mačeku. Dakako da su se i toga dana — u znaku velike sednice za vodža — vijale i velike hrvat. zastave na općini. Sveti Andrija 30. XI. novom načelniku imendan. Vidio si na općini 2 male hrv. trobojke na hrv. kat-akciji na koplju iz crkve „Mojstira" hrv. trobojku i na Jugosl. čitaonici hrv. *trikoloru.*

Inače sv. Andrija je dan prije 1 decembra — dana *Ujedinjenja.* Tog dana opć. je do podne slala službene akte o proslavi dana Ujedinjenja — a ovoga puta ništa. Nacionalni ljudi pitali su se do 9 sati uveče — što će da bude sutra?

Osvanuo je 1 decembra — dan „Ujedinjenja" — ljudi se pitaju — kad će biti blagodarenje. Nacionalni ljudi kite svoje domove jug. zastavama. Trgovci se osvrnu jedan na drugoga. Općini i jugosl. čitaonici je obični dan.

U 9.30 sati bilo je blagodarenje. Općinska klupa bila je prazna. Pa i prijatelji Smederevske banke i većina rezervnih oficira nisu se sjetili dana Ujedinjenja. (h)

U ostalim mestima

Iz više desetina mesta primili smo opširne izveštaje o proslavi dana Ujedinjenja. U pomanjkanju prostora nemožemo ih obelodaniti. Ovi izveštaji samo upotpunjuju dokumenta iznesena u dosadašnjim izveštajima.

SPORT

„Osvitova" pobjeda u Splitu

osirurala mu prvo mjesto na tablici

„Osvit" — „Ašk" 1:0

Juče je u Splitu odigrana prvenstvena revanš—utakmica između splitskog „Aška" i šibenskog „Osvita", koju je Osvit uspio da završi u svoju korist rezultatom 1:0. Koliko za jedne, toliko i za druge utakmica je bila od naročite važnosti, pošto se pobjednik iste mogao već unaprad osigurati na prvom mjestu na tablici. Sportska publika je također nestrpljenjem očekivala rezultat ove utakmice.

Na znak sudije, točno u 2.30, utakmica počima. Među igračima vlada nervoza. „Osvit" je nesređen. Njegove linije ne funkcijonišu. Osobito popušta halfilinija, te u tom dijelu igre čitavih 25 min. „Ašk" navaljuje i stalno ugrožava vrata gostiju, ali uža obrana je na mjestu, te svaki prodor sigurno odbija. Tada se Osvit sređuje Halfilinija igra kao preporođena, navalni igrači ugrožavaju gol domaćih. Očekuje se gol... No sudija daje znak da je poluvreme završeno.

Kiša i blatnjav teren onemogućiva lije užitak igre.

Vatrenim tempom započeto je II po Lopta prelazi u polje domaćih. „Osvit stalno navaljuje. „Ašk" je prinuđen d se brani. Očekuje se gol.. No Nedjel ković uspješno interveniše. Ipak, u 1 min. II pol. „Osvitu" donosi pobjed Sa krila pasiranu loptu, voleyom Beg puca neobranivo u gornji ugao

1:0 za „Osvit"

Osvitova pobjeda u Splitu, osigura mu je prvo mjesto na tablici. Mada je očekivala pobjeda „Aška", „Osvit" i ovoga puta časno raprezentirao bo kluba, i u centru Splita strgnuo dra gocjena dva boda. „Aşk" je igrao du sta dobro. Njegove linije funkcionisa su odlično. Ipak se ističe Ružić n centru, centarhalf Krstulović i uža brana sa golmanom Nedjeljkovićem.

A „Osvit"?!

Nije potrebno spominjati. Suvišno svakog pohvaliti. No, svakako je među boljima bio Zaić i uža obrana u koj je blistao golman Fančović, dok je Ko ćelć svakako bio najbolji igrač na t renu.

Pred cca 1000 gledalaca, sudija Roje je sudio utakmicu dosta objekt vno. (m. b.)

— —

Poslije ove igre prvenstvena tabela vako izgleda:

OSVIT	7	5	1	1	16:6	11
Vuk	6	3	2	1	11:7	8
Ašk	6	2	1	3	7:6	5
Solin	6	2	1	3	8:15	5
Split	7	0	1	5	7:14	3

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno pojedretku D 10 — Oglasi po tarifi

KUPUJEM Bankovne knjižice, Zlato i Briljante. „Nakit" posredovanje za nabavu zajmova, Split — Kresimirova 3.

Kupujem uložnu knjižicu Zadružne gospodarske banke din. 65—75 000. Ponude na upravu pod šifru „knjižica".

Prodaje se: 1 kabina na kupalištu Jadrije, 1 stolna blagajna. 1 vel blagajna, 1 aparat za kuhanje kafe, 1 aparat za čišćenje praha. Za informacije obratiti se upravi lista.

Oglas licitacije

Kod Banovinske bolnice u Šibeniku održat će se dne 14. decembra 1936 godine u 11 sati prije podne druga ofertalna licitacija za opskrbu bolnice kamenim ugljenom od 15. decembra 1936 do 31. marta 1937 godine. Za potanje obavijesti zainteresirani neka se obrate ekonomatu bolnice za vrijeme uredovnih satova. Upravnik bolnice:
3—3 Dr. MACHIEDO

Savršenu fotografiju
do bijete samo kod
Foto-salon SINOBAD
SPLIT — Dioklecijanova obala 5

ŠEŠIRI I KAPE

najnovijih fazona, u velikom izboru najpovoljnije dobijete kod TVORNIČKOG SKLADIŠTA

TVOKAPS

SPLIT: Ispod Ura 5.
ŠIBENIK: Kr. Tomislava 117.

Gg. SARADNICI

se umoljavaju da svoje priloge za vel ki „božićni broj" pošalju najkasnije d 10 ov. mes. Kasnije prispeli radovi ne će se uzeti u obzir. Prilozi moraju bi što kraći (oko dvá stupca).

Direktor: HAMILKAR VITALIANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Štampa: Tiskara E. Vitaliani ji Sin, Šibenik — Plativo i tuživo u Šibeni